

Analys av undervisningsmaterial ur ett könsperspektiv?

SYFTE: Att lägga ett könsperspektiv på läromedel och dess användning

MATERIAL: några exempel på undervisningsmaterial

BERÄKNAD TID: 1–1,5h

Beroende på läroämne används en varierande mängd undervisningsmaterial. Allt material kan undersökas ur ett könsperspektiv, lika så på de sätt som materialet kan presenteras. I detta dokument redogörs för vilka olika delar som kan tas med i analysen.

Ni kan analysera material med personalen eller tillsammans med eleverna.

Material

Ur en jämställdhetssynvinkel är det inte bara läromedlens innehåll som är intressant att undersöka, utan alla material och hjälpmedel som används i undervisningssituationen.

Analys kan göras av bland annat:

1. Färdigt producerat textmaterial (hit räknas även webbmaterial):

Läroböcker, arbetsböcker, uppgiftsdatabaser eller lärarhandledningar, tidningar och magasin, lyrik, prosa, facklitteratur, sångtexter, bloggar, nyhetsforum, sociala medier, och webbsidor

2. Annat färdigproducerat material:

Video, film, bio, teveprogram, ljudfiler, musik, bilder, serietidningar/strippar, symboler

3. Lärarproducerat material i undervisningen:

Kopior (delas ut och/eller visas på dokumentkamera), transparanger/stordia, presentationer (grafiska presentationsprogram, skrivtavla, interaktiv tavla, pekplatta och så vidare), uppgiftsbeskrivningar, uppgifter, examinationsuppgifter (förhör, prov), video, bilder, utvärderingar och annat.

4. Taktilt material:

Material och hjälpmedel som används i undervisningen (exempelvis laboratorieutrustning, mikroskop, levande materia, växter, djur, pysselmaterial, kemikalier, textilier, trä, metall, mat, experimentell utrustning, med mera).
Artefakter som eleverna producerar (exempelvis konst, slöjdshantverk, textilslöjdshantverk, mathantverk med mera).

Välj vilken typ/vilka typer av material ni vill analysera och välj några exempel på material.

Övergripande frågor att ställa om materialet

- Vad presenteras?
- Hur presenteras det?
- Presenteras det kritiskt?
- Utmanas stereotypa uppfattningar om kön?

Materialens användning:

- Hur används materialen? Exempelvis vilka elever är bekväma med att använda materialet, vem upplevs kunna använda materialen, vem ställer i ordning och vem städar undan?
- Hittas det könsmonster i materialens användning, från lärarnas eller elevernas sida, och hur kunde man förebygga det?
- Finns det uppfattningar om att vissa uppgifter, tillvägagångssätt eller viss materialanvändning passar bättre för flickor eller för pojkar? Om sådana finns hur kan en utmana dessa föreställningar om kön?
- Vilka medium ges eleverna möjlighet att arbeta med (handfasta praktiska verktyg, teknik och media, färger, former, med flera)?
- Hur stor del av materialvalen baseras på elevernas egna val, det vill säga vilka val ges eleverna och hur väljer de?
- Vad kan du göra för att utmana könsstereotypa mönster när det kommer till användning av material? Kan du göra ändringar i den fysiska miljön, påverka eleverna med dina instruktioner eller kan du diskutera ämnet tillsammans med eleverna? Finns det könsmonster som man kunde utmana då uppgifterna ges?

Innehållet i materialet

- Vilka är representerade i materialet? Är karaktärerna kvinno- eller mansantagna? I vilken utsträckning är kvinnor/män representerade? Finns det ickebinära karaktärer eller personer vars kön inte är identifierat? Hur presenteras kvinnor/män/ickebinära?
- På vilket sätt utmanar eller förstärks traditionella föreställningar om kön?
- Om material är väldigt stereotypa, hur kan du utmana dess innehåll eller budskap?
- Kan du diskutera det stereotypa i materialet med elever eller leta efter nytt material?

Elevernas egenproducerat material:

- Hur får eleverna presentera sina utförda uppgifter eller arbeten?
- Vem uppmuntras och hur, finns det skillnader i klassen där kön blir tydligt?

Sammanfattning

Skriv en sammanfattning om diskussionerna och fundera på om ni kunde skapa eller köpa in mer jämställt material samt planera hur ni kunde använda ert material på nya sätt. Fundera tillsammans hur ni kan säkerställa att undervisningsmaterial, och på de sätt de används, är mångsidiga och jämställdhetsfrämjande.